

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 12270333
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önermeleri incelenmiş olup, söz konusu önermelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste ve Ekleri (1 Takım)

7/21588
GK 86

**DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN SERHAT EREN'İN
TBMM 7/21588 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Diyarbakır 15. Meteoroloji Bölge Müdürlüğü uzmanlarının açıklamalarına göre, Diyarbakır ve çevresindeki illerde 2024 yılında yağış miktarının önceki yıllara kıyasla önemli ölçüde azaldığı ve önümüzdeki dönemde kar yağışının beklenmediği ifade edilmiştir. Uzun süreli yağışsızlık, barajlardaki doluluk oranlarının düşmesine, tarım ve hayvancılık sektörlerinin zarar görmesine ve bölgedeki yaşam standartlarının ciddi şekilde etkilenmesine yol açabilir. Diyarbakır başta olmak üzere Şanlıurfa, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak gibi illeri kapsayan bölge hem ekonomik faaliyetler hem de temel yaşam kaynakları açısından yağış rejimine bağımlıdır. Bu nedenle iklim değişikliğinin etkileri karşısında hızlı ve etkili önlemler alınması büyük bir önem taşımaktadır. Ayrıca, bölgedeki meteorolojik ölçüm ve analiz altyapısının güçlendirilmesi, kuraklık riskinin etkilerinin azaltılmasında kritik bir rol oynayacaktır. Bu bağlamda, su yönetimi, tarımsal destekler ve iklim değişikliğiyle mücadele politikalarının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda,

- 1- Diyarbakır ve çevresindeki illerde 2024 yılında gözlemlenen yağış azlığı karşısında, barajlardaki doluluk oranlarının korunması ve içme suyu temininin sürdürülebilirliği için Bakanlığımızca alınan önlemler nelerdir?
- 2- Bölgedeki tarım ve hayvancılık sektörlerinin yağış azlığından etkilenmesini önlemek için, çiftçilere ve hayvancılıkla uğraşan yurttaşlara yönelik planlanan destek mekanizmaları nelerdir?
- 3- Diyarbakır ve bölge illerindeki meteorolojik ölçüm altyapısının güçlendirilmesi ve yeni teknolojik sistemlerin devreye alınması için 2024 yılı bütçesinde herhangi bir kaynak ayrılmış mıdır?
- 4- İklim değişikliğinin bölge illerinde yaratacağı uzun vadeli risklere karşı bir eylem planınız bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa bu planın detayları nelerdir?
- 5- Bölgedeki yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak su kaynaklarının korunması ve yönetimi için projeler geliştirilmekte midir?
- 6- Yağış azlığı nedeniyle ortaya çıkabilecek sosyo-ekonomik sorunları önlemek adına, Bakanlığınızın diğer bakanlıklarla koordineli bir şekilde çalıştığı projeler var mıdır?

CEVAPLAR

Diyarbakır İli 2024 Yılı Alansal Yağışı, normaline göre (1991-2020) % 2,4 artış gösterirken bir önceki yıla (2023) göre % 13,1 azalma göstermiştir. Batman ve Şanlıurfa illerinde 2024 yılı yağışları normal civarında gerçekleşirken, Siirt ve Şırnak illerinde normaline göre artma, Mardin ilinde normaline göre %11,8 azalma gerçekleşmiştir.

İklim değişikliği, şiddetli yağışlar, sıcak hava dalgaları, kuraklıklar, şiddetli rüzgâr ve orman yangınları gibi tehlikeler ile farklı bölgeleri çeşitli şekillerde etkilemekte, çevre üzerinde baskı yaratmakta ve insan sağlığını etkilemektedir. Etkinin düzeyini ve riskini ise yerel koşullar belirlemektedir. Kentlerde var olan sosyo-ekonomik sistemler sektörel bazda farklı yapıları doğurmakta ve iklim değişikliğinden etkilenme düzeyini etkilemektedir. İklim değişikliği sonucunda ortaya çıkan ve şiddeti gün geçtikçe artan olumsuz etkiler karşısında, insanoğlu faaliyetlerini sürdürdüğü veya etkide bulunduğu tüm sektörel alanlarda uyum eylemlerine ihtiyaç duymaktadır. Uyum eylemlerinin belirlenebilmesi, önceliklendirilmesi ve konumlandırılabilmesi için etkilenebilirlik ve risk analizleri ile mümkün olduğunca yerelde farklı sektörlerin ele alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda, Bakanlığımız İklim Değişikliği Başkanlığınca yürütülen Türkiye’de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Türkiye’nin bir bütün olarak ve il düzeyinde on bir farklı sektörde (kent, su kaynakları, tarım, ekosistem, sağlık, enerji, turizm, sanayi, ulaşım, afet ve sosyal kalkınma) etkilenebilirlik ve risk analizi yapılmıştır.

Türkiye için etkilenebilirlik ve risk analizi kapsamında tehlike bileşeni olarak, kuraklık, şiddetli yağış, sıcak hava dalgası, orman yangını, soğuk hava dalgası ve şiddetli rüzgâr analizleri yapılmıştır. Analizler 1990-2019 mevcut dönemi 1971-2000 referans dönemi ve 2021-2100 gelecek dönem için RCP4.5 (iyimser senaryo) ve RCP8.5 (kötümser senaryo) emisyon senaryolarına göre üretilmiştir. Her iki emisyon senaryosu için de 2021-2040 gelecek periyodunda Türkiye genelindeki ortalama sıcaklık değerlerinde yaklaşık 1,5°C’lik bir artış öngörülmektedir ki Dünya Meteoroloji Örgütü’nün raporlarına göre bu değer 2024 yılında 1,55°C dir. Ayrıca 2024 yılı Sanayi Öncesi Döneme (1850-1900) kıyasla en sıcak yıl olarak kayıtlara geçmiştir.

Bu bağlamda Türkiye’de İklim Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında **2024-2030 yılları arasını kapsayacak şekilde hazırlanan “İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı”nda** iklim değişikliğinden etkilenebilirliği yüksek 11 öncelikli sektör seçilmiştir. Bu sektörler; tarım ve gıda güvenliği, biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri, su kaynakları yönetimi, turizm ve kültürel miras, sanayi, kent, sosyal kalkınma, halk sağlığı, ulaşım ve iletişim, enerji, afet risk azaltmadır. Ayrıca iklim değişikliğine uyum bağlamında yatay kesen konular da eylem planına dahil edilmiştir.

Daha sonra Türkiye’deki farklı kurumlar tarafından üretilen bölgesel iklim projeksiyonları kullanılarak, iklim değişikliğinin gelecek dönemde öngörülen iklim tehlikeleri analiz edilmiş ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Elde edilen sonuçlar kullanılarak her bir sektör özelinde ulusal ölçekte etkilenebilirlik ve risk analizleri yapılmıştır. Sektör uzmanları ve 180 farklı kurumdan çeşitli paydaşların

katılımı ile gerçekleştirilen toplantılar sonucu 11 sektör ve yatay kesen konular için toplamda 40 strateji ve 129 eylem belirlenmiştir. Eylemlerin izlenmesini daha etkin hale getirmek amacıyla belirlenen her bir uyum eylemi özelinde eylemden sorumlu kurumlar, ilgili kurumlar, uygulama dönemi ve izleme göstergeleri belirlenmiştir.

Bakanlığımız yerele yönelik yaptığı çalışmalarla da yerel düzeyde uygulama kapasitesinin artırılması yoluyla Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadele çabalarına ve kentlerimizin dirençli hale getirilmesine destek olmayı hedeflemektedir.

Yerel yönetimlerin kentin iklim değişikliğinden etkilenebilirliğini analiz ederek Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları'nı (YİDEP) hazırlaması ve faaliyetlerini bu çerçevede yürütmesi önem arz etmektedir.

Bakanlığımız tarafından, Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı'nın hazırlanmasını ve bu planların bilimsel temele dayanan, karşılaştırılabilir ve izlenebilir olmasını sağlamak amacıyla Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı'nın idari ve teknik usul ve esaslarını düzenleyen bir yönetmelik taslağı hazırlanmaktadır.

Yönetmelik doğrultusunda 81 ilimizde; ilin sera gazı emisyon envanterini içeren, iklim değişikliğine uyum ve sera gazı azaltım eylemleri belirleyen bütüncül birer **Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı'nın** hazırlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca YİDEP'lerin izlenmesine yönelik Bakanlığımızın geliştirdiği "İklim Portal" altında E-YİDEP sistemi kurulmuş olup test aşamasındadır. Böylelikle illerin sera gazı emisyonları ve iklim değişikliği çalışmaları düzenli olarak takip edilecektir.

Diğer taraftan hem ulusal hem de yerelde iklim çalışmalarının ana girdisi olan iklim değişikliği projeksiyonları ile etkilenebilirlik ve risk analizleri çalışmasına başlanmıştır. Bu kapsamda Türkiye için 3 km çözünürlükte, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin 6. Değerlendirme Raporu'ndaki iyimser ve kötümser iki senaryo 6 model için çalıştırılarak önümüzdeki 100 sene için ülkemiz özelinde iklim projeksiyonları oluşturulacaktır.

Bu sayede Türkiye'nin iklim değişikliğine karşı direnç ve uyum kapasitesinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.